

**ПЕРЕФОРМАТУВАННЯ СПОЖИВЧИХ НАСТРОЇВ
У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ГАЛУЗІ ЧЕРЕЗ ВІЙСЬКОВІ ДІЇ
2022 РОКУ В УКРАЇНІ**

Дзюба Т. В.

аспірант

Національний університет охорони здоров'я України

імені П. Л. Шупика

м. Київ, Україна,

Відповідно до даних Центру соціальних та маркетингових досліджень “Socis” до 2020 року відзначалося стабільне зростання обсягів продажів на вітчизняному фармацевтичному ринку. Діяльність фармацевтичних компаній здійснюється в умовах жорсткої конкуренції.

Всі катаклізми по різному впливали на населення України та процеси, які відбувались в державі. Однак, здоров'я та вільний доступ до лікарських засобів завжди у фокусі уваги і не втрачає своєї актуальності, бо є складовою фармацевтичної безпеки як частини соціальної [1; 2].

Метою даного дослідження став аналіз впливу військових дій на фармацевтичний ринок України, з фокусом на зміні споживчих настроїв населення, загрози та виклики, через які пройшла і продовжує проходити фармацевтична галузь.

Методи. Загальнонауковий діалектичний, системно-аналітичний, компаративний, структурно-функціональний.

До воєнних дій 2014 та 2022 року фармацевтичний ринок України мав позитивний тренд приросту до минулих періодів. За даними провідної аналітичної дослідницької компанії PharmaProximaResearch – у 2014 та 2015 роках падіння українського фармацевтичного ринку становило – 23,8 % та – 24,8 % до попередніх періодів в USD на фоні глобального позитивного приросту у +9,1 % у 2014 році та +9,0 % у 2015 роках. Що стосується 2022 р – прогнозований тренд до кінця року – 22 % в USD на фоні глобального приросту 4,5 % та падіння частки ринку в світовій фармгалузі до 0,27 %.

На 4му тижні 2022 року відбувся пік споживання в основному за рахунок протизастудних та противірусних препаратів, що пов'язано із хвилею COVID-19. В зазначеному періоді циркулював штам Дельта та Омікрон. Обидва штами супроводжувалися катаральними клінічними симптомами, характеризувалися меншою кількістю важких випадків і госпіталізацій. До 7го тижня хвиля захворюваності по-троху знижалася.

Був «класичний» для зимнього сезону гострих респіраторних захворювань розвиток подій (рис. 1) [3].

Рис. 1. Динаміка роздрібних продаж, 2022 рік потижнево

З початком повномасштабного вторгнення відбулися значні зміни в об'ємі та структурі споживання. По-перше відбулося зменшення попиту на педіатричні препарати та лікарські засоби, які не є життєвонеобхідними. До прикладу, протизастудна група або вітаміни. Значно підвищилася частка покупок заспокійливих препаратів, включаючи таку важку рецептурну артилерію як гідазепам. Цей лікарський засіб за підсумками 6 міс (березень – серпень 2022 р) тримається на 7-й позиції в рейтингу споживання за даними роздрібних продаж. На графіку (рис. 2) можна побачити пік 8го тижня (початок війни) і другу хвилю – з 11 тижня. 8-му позицію займає лікарський засіб на основі фенібуту – також заспокійливе, але з безрецептурним статусом відпуску.

Дані, наведені на графіку, підтверджують соціопитування щодо підвищення рівня стресу населення. Рівень стресу став найбільш високим в квітні 2022 за останні два роки вимірювань – 87%. У настрої більшості українців переважають напруження (51%), гнів (41%), страх (40%), втома (39%). Високий рівень стресу спостерігається серед усіх вікових груп [4].

Враховуючи постійний ядерний шантаж російської федерації, захоплення ЧАЕС та ЗАЕС, українці скупляли препарати із вмістом йоду.

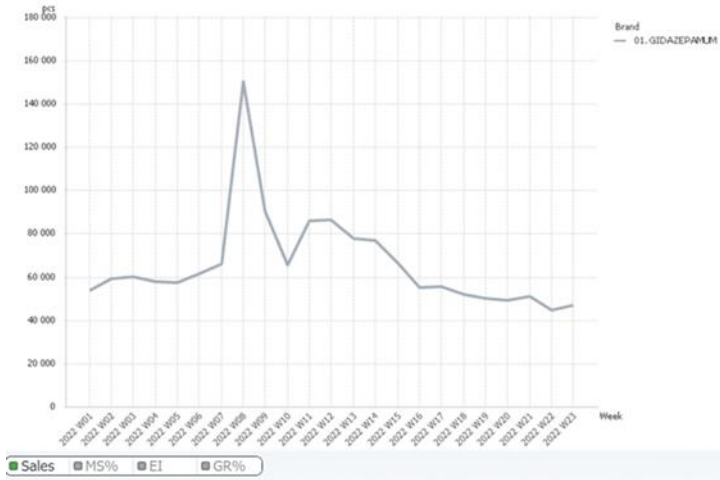

Рис. 2. Динаміка продажу гідазепаму, потижнево 2022 рік

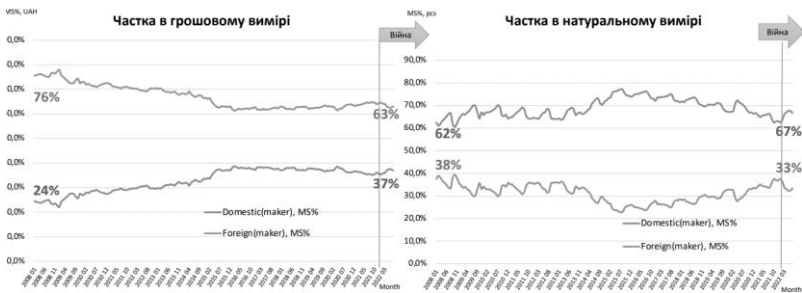

Рис. 3. Динаміка частки ринку вітчизняних та зарубіжних фармвиробників в грошовому та натуральному вигляді, Україна, 2008–2022 рік

На фоні критичного падіння фармацевтичного ринку у воєнний час відмічається зміщення споживання у бік вітчизняних препаратів (рис. 3) [17]. Це пов'язано зі зниженням доходів населення та перерозподілом попиту у бік низьковартісних лікарських засобів, де переважають вітчизняні виробники. Таким чином, споживачі потребують вітчизняних ліків в критичні періоди існування держави, тому механізми формування та шляхи реалізації державного управління розвитком вітчизняної

фармгалузі мають важливе значення, потребують уваги та подальшого розвитку.

Висновки.

1. Через військові дії, що розпочалися в 2022 році в Україні змінився позитивний тренд розвитку фармгалузі, що спостерігався на початку року. Український фармацевтичний ринок впав з 0,39 % (2013 рік) до 0,27 % (2022) в світовому рейтингу галузі.

2. Відбулося зменшення попиту на педіатричні препарати та лікарські засоби й значно підвищилася частка покупок заспокійливих препаратів.

3. На фоні критичного падіння фармацевтичного ринку у воєнний час відмічається зміщення споживання у бік вітчизняних лікарських засобів.

Література:

1. Chernykh, V. Pharmaceutical industry for the years of independence of Ukraine. *Visnyk farmatsiyi. Herald of pharmacy*. 2002. Vol. 3. P. 3–12.

2. Hroshovyi, T., Pidhirnyi, V., Tryhubchak, O. Some issues of development of pharmaceutical branch of Ukraine. *Zbirnyk prats' Ternopil's'koho oseredku Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka – Collection of works of the Ternopil branch of the Scientific Society named after Shevchenko*. 2011. № 6. P. 154–172.

3. Фармринок на шляху до відновлення – UDT 1/09/2022, Щотижневик аптека № 16/1716/17 (1337/1338), July 11, 2022 URL: <https://www.apteka.ua/article/640253>

4. Понад половина українців не планує змінювати своє розташування, навіть у разі загострення ситуації – дослідження, Kyiv School of economics, April 18, 2018. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/ponad-polovina-ukrayintsiv-ne-planuye-zmynuvati-svoye-roztashuvannya-navit-u-razi-zagostrennya-situatsiyi-doslidzhennya/>

5. Мохоць В. Особливості комунікацій у фармацевтичній галузі під час російсько-української війни 2022 року. 05/04/2022 URL: <https://thepharma.media/uk/news/29130-darnicya-bezkostovno-peredala-moz-525-mln-doz-kalii-iodid-125-darnicya-04052022>